

DIARIU BELETRISTICU SI ENCICLOPEDICU — LITERARIU.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(Continuare)

Dintre romanurile antice provençale pastrate unul e „Girart de Roussillon“, din ciclul miturilor despre Carolu celu mare, compus pre la inceputulu seclului XII. Obiectulu românului cestionatu, carele in privinti'a estetica nu pre e de valóre, lu-formédia certe si resbele necontentite intre comitele Girartu de Roussillon si intre domnitoriulu Franciei Carolu Martelu.

Altu románu, apertienutoriulu ciclului de mituri ale asiá-numitului cercu de mésa (Tafelrunde), se intitula „Jaufre“, fiulu lui Doon séu Dovon, si enarédia faptele eroice ale acestui june cavaleru, victori'a lui reportata asupr'a giganticului Taulatu de Rugimon, carele si-rideá si de regele Artus, iubirea lui curata cátra frumos'a Brunesa si iubirea acesteia cátra Jaufre, si in fine pompós'a nunta a amoresiloru intemplata la curtea lui Artus. Estu románu, carele datéza depre la inceputulu seclului XIII. si alu carui inceputu ne aduce aminte pre „Rolandu furiosulu“, se numera in privinti'a ideiei si executárii intre cele mai eminenti romanuri ale evului mediu.

„Philomena“ din ciclulu miturilor despre Carolu celu mare, e scrisu in prosa intru onórea claustrului dela Grasse nu departe de Carcassone. Multu se disputara in seclulu trecutu eruditii asupr'a tempului, candu s'a compus acestu romanu; pre urma Lebeuf cu Raynouard si altii i designara

loculu intre scrierile seclului XIII. ¹⁾ — Actiunea incepe cu unu consiliu tienutu la Carcassonne, care urbe Carolu celu mare o ocupase pre atunci de la Saraceni; se decide asediulu Narbonnei; pe cale imperatulu intemeiédia intru o vale macra, nefruptifera unu clastru, care se se numésca in opuse-tiune cu natur'a vâii Grasulu (la Grassa). Edificiulu, cu tóte atacurile si asalturile Saraceniiloru, contr'a caror'a se destinge Rolandu, se termina, si decátra Carolu si nobilli lui se dotédia imperatesce, instituindu-se unu abate, pre carele mai tardiu pentru portarea rea lu-ucide insusi Carolu cu man'a sa. Pana candu Carolu opumnédia Narbonn'a, clastrulu cu ajutoriulu lui Ddieu se apera cu bravura in contr'a unui asaltu subitu alu Saraceniiloru. Invingundu-i pre acesti-a imperatulu, serbédia pascile in abati'a acést'a, inaugurata si consacrata de insusi Domnulu Christosu, si cu plecarea imperatului cátra Ispani'a se finesce actiunea.

„Mai incolo romanurile „Despre Santulu Gralu“ séu „Despre Titurelu si Parcivalu“ de Guiotu Provençalulu, si Istori'a frumósei Maguelone,“ scrisa catra finele seclului XII. de calugherulu din Maguelon'a Bernardu de Treviez, inca

¹⁾ Parerile diverse a se vedé la *Catel Histoire de Languedoc*; *Montfaucon Bibliotheca bibliothecarum*; *Raynouard Choix* etc.

paru a fi fostu de origine provençale. Apoi renumitul liricu provençale Arnoldu Daniel, cu tôte cà, precumu aretaramu mai susu, poetii lirici nu se prea indeletniciá cu poesie epice, dupa marturi'a lui Dante, Ludovicu Pulci (pre la 1480), Torquato Tasso sî Petrarca,¹⁾ scrise asemenea románurile „Despre Rinaldu séu Renaut“ si „Despre Lance-lotu“. Unu românú provençale despre „Andrieus de Franci'a“ care erou din iubire nebunésca (de las amors enrabyadas) càtra regin'a Franciei se sinucise, se atribue trubadurului Pons de Capdueil séu Pons de Brueil. Farmecatoriulu românú „Tristanu sî Isold'a“, din carele citédia mai multe cercustantie dejá Ramboldu de Orange pre la 1150, cumu sî romanurile „Floris sî Blancaflóre“ sî „Seguinu sî Valens'a“, la cari alude contempuran'a lui Ramboldu de Orange comites'a de Die, inca paru a fi fostu prototipurile provençali ale respectiveloru romanuri franceze septentrionali.

Novele ni se pastrara: un'a alegorica scrisa de Petru Vidal, in carea poetulu, — aparendu-i amórea, grati'a, pudicitia si onestitatea, — conversédia cu amórea despre afaceri morali sî politice; mai departe „Jalusulu pedepsitu“ si „Tribunalulu de amóre“, ambele de Raimondu de Vidal; naratiunea „Despre doi cavaleri“ de Lanfrancu Cigala, in fine „Antiphonoru, dam'a sî papagalulu“, de Arnoldu de Carcasses.

Mai memoràmu legendele: „Viéti'a santului Honoratu“ intemeiatoriului abatiei de Lerins (mortu in 429), de Raimondu Ferant; apoi fragmentele din „Viéti'a santului Amantiu“ episcopulu de Rhodéz, tradusa in prim'a diumetate a secului XI. din latinia, sî totu depre acelu tempu fragmentulu de legenda despre „Viéti'a santei Fides“, cumu sî „Minunile santei Fides“, compuse tóte in viersuri parte alesandrine parte de optu silabe, sî unele cu tirade lungi de cadentia.

Inchialiàmu poemele provençali epice cu „Istori'a resbelului albigensu“, cronica rimata de Guiliemu de Tudel'a, statatória din mai diece miie de viersuri alesandrine, in carea auctoriulu enarédia numitul resbelu de la inceputulu lui pana la 1200 cá martoru oculariu, sî de acea posiede nu puçina valóre istorica.

XIV. *Poesi'a didactica sî pros'a.* Acést'e fú cultivata cu diligintia deosebita la Provinciali, cá sî preste totu la altii in evulu mediu, sî anume atâtu cea scientifica, câtu sî mai alesu cea morale sî basericésca.

Din prim'a clase amintimu „Breviariulu iubirei“ de Matfre Ermenguau, sub care titlu curiosu auctoriulu ne dede pre la 1258 in 27.000 viersuri de optu silabe complecsulu a tóta scienti'a din tempulu seu. Elu adeca, dupa distinctiunea intre iubirea cerésca si pamenténa séu ne-creata sî creata sî dupa definitiunea arborelui iubirei, tracta despre circululu lui Ddieu, primulu pre arborele iubirei, despre fiinti'a sî suit'a lui

Ddieu, despre diavoli, numele, locuinti'a si influinti'a loru asupr'a ómeniloru, cumu si despre tentatiunea primului omu. Vine apoi la descrierea fizicale a lunei, a corpuriloru ceresci, a elementeloru, a celoru siesesprediece venturi, a noriloru, a celoru siese etâti ale lunei, a naturei sî poterei planteloru, paseriloru, pesciloru, sî animalieloru sugatórie. Ajunge la fisiologi'a omului sî istori'a omenimei, la filosofi'a morale, dreptulu naturei sî alu giutiloru. Trece la diversele stâri, incependu de la imperati sî regi pana la industriari sî dileri. In fine dupa istori'a lui Christosu sî biografi'a santului Andreiu, desvólta iubirea dintre barbatu sî femeia, admoniédia incontr'a periceloru acestei pasiuni, aréta iubirea adeverata cu citate pro sî contr'a din trubaduri, si termina cu iubirea dintre parinti sî copii sî cu crescerea acestoru din urma.

Totu cam asiá ceva, numai multu mai scurtu e „Tesaurulu“ maestrului Petru de Corbian, statatoriu din 840 de alesandrine de un'a si acasi cadentia. Mai pre largu tracta despre musica, propunendu bine metodulu lui Guittone sî Boethiu, sî vedi-bine numerandu intre scientie sî istori'a fabulósá deprin románuri, cumu sî necromanti'a, geomanti'a sî auguriele.

Mai memoràmu „Convertirea ereticului“ de calugherulu dominicanu Izarn, o disputa teologica intre auctoriu si unu episcopu albigensu; „Despre paserile venatoresci“, adeca despre crescerea, nutritirea sî morbiu acestor'a de Daude de Prades; si „Instructiune pentru jocolatori“, un'a de Guiraut de Cabreira, sî alt'a de Guiraut de Calanson, amendoue inse de valóre pentru istori'a poesiei de arte.

(Va urmá.)

DR. GREGORIU SILASÍ.

TRECUSI PE LANGA MENE...

Trecusi pe langa mene
Cu nisce pasi usiori,
Si cându priviu la tene
Me prinsera fiori

De farmeculu ce este
In ochi-ti plini d'amoru
Si 'n faci'a t'a cea alba
Si-'n umbletu-ti usioru.

Si-atunci intr'o clipita
In sinu-mi s'a aprinsu
O tainica sêmtîre...
Unu doru, unu focu nestinsu.

Precum inse in nópte
O stéua de pe ceriu
Dispare in abisulu
Eternului misteriu:

Asia in a mea cale
Venisi pe unu minutu,
Si éراسi pe... vecia
Te-ai dusu, ai disparutu.

De-atunci te cautu vecinicu
Si umlu 'n urm'a t'a. —
Dar' nicairi in lume
Eu nu te potu aflá!

FLORIANU SELAGIANU.

¹⁾ Dante *Alighieri* Purgator. XXVI, 118; cfr. Parad. XVI, 13; Lud. Pulci *Morgante maggiore*; Petrarca *Trionf. d'amore* IV, 40—44.

Strad'a Carmen Sylv'a.

— ROMANU. —

(Urmare.)

XXIX.

Pierduta.

De asta-data 'lu puserà pre Traianu in o in-chisóre mai rea cum de fusese odai'a, in care dormise cându 'lu aduserà dela Riulacu. Dar' acést'a impregiurare nu-i facù nici o impresiune, asia de multu 'lu cuprinsese o apatia nespusa.

Têmpulu i trecù fôrte greu, i se pareá cã s'a strecuratu unu secolu intregu de cându 'lu in-chisese si totusiu nu doriá cã se fie scosu de acolo.

Ce se fi si cautatu in lume, unde ajunse a nu mai fi bonu decãtu a tulburá viitoriulu póte chiar' si pacea sufletesca a acelei fiintie pentru care fericirea edenului nu i-se paruse destulu de buna.

A mai dori, cá Corali'a se-si unésca sôrtea s'a cu a lui acum cându aveá se tréca prin cine scie ce judecati si persecutiuni, ar' fi fostu unu pecatu de mórte din partea lui.

Traianu nu mai mesurá têmpulu, dar' chiar' déca i-ar' fi venitú pof'ta a-lu mesurá, n'ar' fi fostu in stare a spune, câte dile si nopti trecuse de cându 'lu tieneáu inchisu, cáci i-se pareá cã pierduse facultatea de a numerá.

In realitate nu se strecurase decãtu numai o nópte si o jumetate de dí, cându venira se-lu scóta din chili'a s'a si se-lu conduca inaintea jude-lui de instructiune.

Pãulu Armicu erá unu magistratu tineru, prin urmare inca plinu de zelu. Totu elu luase in cercetare pre Traianu, cându cu prim'a inculpare redicata in contr'a lui si erá cam prevenitu in favorulu lui, cá-ci cá psihologistu talentatu recunoscuse in sufletulu amicului nostru unu fondu de moralitate reala.

Cu tóte cã se gramadisera cele mai convin-gátóre indicia, cá nimeni altulu de cátu Traianu n'a potutu comite asasinulu in contr'a lui Pucle, Armicu nu voiá se créda. Ascultà pre toti afara de Traianu.

Nici depunerea servitoriului Hold, cá Traianu cu puçinu mai'nainte de a se sevêrsi crim'a, fusere in biroulu mortului, nici denuntiarea parcalubului, cá Traianu elu insusi se numise façia cu dênసు si cu Niculitia Barda asazinu, ba insarcinase pre acestu din urma cá se spuie ast'a unei domnióre, Coraliei dupa cum scimu, — nimicu din astea nu fù in stare a slabi opiniunea cea buna ce Armicu aveá despre Traianu.

Mai mare impresiune facuse asup'r'a s'a depunerea ovreului Laib, care-i spusese de politiele cele false, de defraudarea hartíloru de valóre, ce pretendeá cã Pucle ar' fi adusu in loculu politie-loru cu subscrierile falitului Cseh, cá Traianu va

fi voitu se puie mân'a pe adeverinti'a de primire a hartíloru de valóre, ce de buna séma i va fi cerutu Pucle cându operase pretinsulu schimbu, si cá cu acésta ocaziune va fi sevêrsitu cruntulu omoru.

Laib nu se indoiá cátu-si de puçinu de culp'a lui Traianu, dar' acést'a opiniune a ovreului nu influintiá in modulu doritu pre judele de instructiune, ba din contra, pareá a-lu intari din nou despre nevinovati'a prevenitului, care se cam slabise puçinu façia de argumentatiunea destulu de motivata a ovreului.

Traianu intrase condusu de unu soldat^u de justitie si se oprise la usia obositu si apaticu.

„Poftimu mai aprópe“ dise judele de instructiune.

Traianu facù cátiv'a pasi care-lu aduse lângá mész'a lui Armicu.

„Scii de ce ai fostu arestatu?“ intrebà judele dupa-ce dictase grefieriului seu datele premergátóre, pre care le scia de cându cu ultimulu interogatoriu.

„Nu,“ respunse Traianu asediatu.

„Casparu Pucle a fostu asasinatu a séra intre siépte si optu óre, — ce scii despre acésta crima?“ continuà judele.

„Asasinatu, ah! bietulu!“ esclamá Traianu cu o compatimire, care portá timbrulu sinceritatiei.

„Ce scii despre acésta crima,“ repetà judele.

„Nimicu... par'ca spuneái, cá l'a asasinatu a-séra... eu inse suntu arestatu, nici nu mai sciu de cându,“ fàcù Traianu recadiéndu érasí in apatia s'a.

„Esti arestatu numai de a-séra, dupa sevêrsirea omorului si din caus'a lui.“

„Eu arestatu din caus'a omorului,“ intrebà Traianu trezîndu-se din abrutisarea s'a; „adeca ovreulu Laib indrasnesce a me invinovatí si de acésta crima,“ adause elu apoi scãrbitu.

„Nu numai dlu Avramu Laib a depusu in contr'a d.-t'ale, ci mi s'a adusu si alte indicii... Fost'ai a séra cá vre-o óra inaintea arestàrei d.-t'ale in biroulu asasinatului Pucle.“

„Da, am fostu, fiindu-cá Laib 'mi trimisese vorba prin servitoriulu bancii se mergu.“

„Sciu. Déca ai mersu ce-ai facutu? Mers'ai in birou, vediut'ai pe asasinatulu Pucle si vorbit'ai cu elu?“

„Nici nu am vorbitu cu elu, nici nu l'am vediutu. Usíle de dinainte eráu inchise, usí'a de din dosu inse erá deschisa, am intratu, dar' in lãuntru erá intunerecu. Am strigatu de vre-o dóue ori, neprimindu nici unu respunsu am esítu. In curte am intrebatu pre unu servitoriu de dlu Pucle, servitoriulu mi-a respunsu, cá déca nu este in birou, va fi esítu cu vre-o trebuintia pentru scurtu tîmpu in curte. Cu ast'a am plecatu.“

„Cátu tîmpu ai statu in lãuntru in birou.“

„O minuta, multu dóue!“

„Dar' batist'a ast'a o cunosci,“ si judele i aretà batist'a cu care asasinatulu fusese calusiatu.

„Se vede a fi a mea, inse ce cauta acelu sânge pe dên's'a.“

„Este sângele asasinatului Pucle.“

Traianu siova! apoi întrebà :

„Cu ce monograma este semnata batist'a?“

„Cu monogram'a T. M.“

„Este a mea! Dómne Domnedieule, de unde s'a potutu umplé cu sânge versatu de unu asasinu sacrilegiu.“

„Batist'a s'a gasitu in gur'a mortului!“

„Dar' in fine,“ bâlbâi Traianu, „batiste cá astea voru mai fi avéndu si altii, monogram'a s'a potutu anume cóse, mirósa si a patchouli?“

Judele apropià batist'a de nasu si díse: „dá, are unu mirosu de patchouli, cu tóte cá l'ar' fi fi potutu pierde prin ultim'a-i întrebuintiare.“

„Atunci nu mai sciu ce se dícu. Batist'a este a mea, dar' in ce chipu a ajunsu in gur'a asasinatului, ast'a nu-su in stare a-mi esplicá.“

„Nu ti-a cadiutu cumv'a, când: ai intratu a-séra in biroulu asasinatului.“

„Nu-mi aducu amiute s'o fi scosu dia busunariu; inse éta pe cea de ieri o am aici, dar'... ha acum 'mi aducu aminte. Te rogu d.-re jude, cauta, nu gasesci cumv'a o péta de sânge mai vechia decâtu celalalte, o péta cum se face, cându cinev'a 'si sterge mân'a déca s'a taiatu puçinu cu unu bricégu.“

„Este greu a constată acumu asemenea lucru, dar' in procesulu verbalu se face mentiune despre o asemenea péta.“

„Atunci nu mai incape nici o indoiéla, este batist'a cu care m'am stersu la banca sâmbat'a trecuta, cându m'am taiatu la degetu ascutiéndu-mi unu creionu.“

Judele se adresà cátra grefieru:

„Dispune se se aduca preventulu servitoriu Ionu inamtea mea.

Grefierulu dete ordinile necesare.

„Déca ai poté aduce martori care se intáresca afirmatiunea d.-t'ale, cá a-séra numai vre-o minuta multu dóue ai statu in biroulu asasinatului Pucle, ti-ar' fi de mare folosu,“ reluà judele.

„Din întémpare amicul meu Nicolae Barda m'a insoçitu pâna la pórtá si m'a asceptatu acolo. Elu va poté adevérí, cá n'am lipsitu mai multu decâtu am spusu.“

„Vomu ascultá si pe martorulu numitu. — Acum mai esplicá-mi inca unu cuvéntu ce ai pronuntiatu si care mi s'a raportatu. De ce, cându te-ai despartitu de amicul d.-t'ale pentru a fi adusu la arestu, l'ai rogatu se spuna cuiv'a cá ai fi unu asasinu.“

Traianu se inrosí, dar' tàcù câtv'a timpu, se vedeá cá se lupta cu sine însusi apoi díse: „Déca atérna viét'a mea dela respunsulu la acésta întrebare, luati-mi-o, cá-ci nu potu raspunde.“

Ionu, servitoriulu dela banca, fù adusu in acestu momentu.

„N'ai gasitu de sâmbata si pana astadi, prin birourile bancii vre-o batista cá si ast'a,“ 'lu întrebà judele.

Ionu raspunde indata cu decisiune: „nu!“

„Bine intielesu, o batista curata, dar' de felulu cum e ast'a,“ continuà judele.

„N'am gasitu nici o batista... dar' de vediutu am vediutu un'a, care sémena cu ast'a?“

„Unde?“

„In cabinetulu directorialu pe més'a unde scrisese dlu Mistrelu.“

„Si ai lasatu-o acolo?“

„Da!“

„Este si acum acolo?“

„Ba nu!“

„Mi pare cá voiesci se-ti scótemu vorbele cu unu clește. Unde este dara acea batista?“

„Nu sciu; de ieri cátra séra n'am mai vediutu-o.“

„Afara de d.-t'a, a mai intratu cinev'a in acelu cabinetu de-cându ai vediutu batist'a si pâna a séra.“

„Domnii functionari si dlu vice-presiedinte au umblatu si au statu acolo.“

„In fine nu bânuiesti pe nimeni cá ar' fi luat batist'a?“

„De bânuitu, am bânuitu pe cinev'a, dar' mi-e frica se spunu.“

„Dinaintea mea, care suntu judecatoriu si care trebue se scia tóte, esci datoriu a spune totu ce scii. 'Mi pare inse, cá d.-t'a ai luat batist'a si umbli cu mintiuni, sciindu cá ce insemnatare are cercetarea acésta.“

„Se me bata Domnedieu, déca am luat-o eu. Ce-i dreptu — nu-i pecatu. Vediéndu cá nimeni nu intréba de dên's'a, 'mi pusesemi in gându se o ștergu, dar' tocmai cându am voit'u s'o punu bine nu mai erá pe mésa, o luáse... dlu vice-presiedinte Laib.“

„Baga bine de séma ce vorbesci,“ 'lu admonestà judele, oprindu prin unu gestu imperativu pe Traianu, care voiá agítatu se díca cev'a.

„Se ve spunu cum a fostu, apoi judecati si d.-v., atunci cându am mersu in cabinetulu directorialu am vediutu batist'a pe mésa, avé o péta de sânge. Se va fi taiatu dlu Mistrelu la degetu, 'mi dísei, si dupa-ce s'a ștersu a uitatu batist'a aici. Déca nu va întrebá nimeni de ea, am s'o dáu pe rachiu. Asiu duce-o acasa, dar' prea are unu mirosu greu, m'ar' sémfí nevést'a mea si ar' voi s'o opréscá pe sém'a ei. Pâna mâne séra 'si va mai pierde din mirosu. Marti adeca eri, dlu Laib a statu tóta díu'a in cabinetu, dar' nici pe departe nu m'am temutu, cá va pune batist'a in busunariu. De buna séma a crediutu cá este a s'a. N'a luat-o cu voi'a nu, Dómne feresce.“

„Destulu,“ 'lu intrerupse judele, „duceti-lu inapoi.“

Dupa-ce remase érasi numai cu grefierulu si cu Traianu, judele continuà :

„Vice-presiedintele bancii te mai invinovatesce, cá in locu de nisce hártfi de statu ce asasinatulu Pucle ti-ar' fi predatu cându cu falimentulu Cseh in schimbu pentru acceptele cu subscrierea falitiloru, ai pusu in portofoliu nisce accepte

Dintre placerile iernei.

PRE GHIATIA.

IN BALU.

cu subscrieri false, ér' hârtiile d. valóre le-a defraudatu! Ce ai se respundi la ast'a!"

„Vice-presiedintele bancii nu póte niciodata dovedi aceste lucruri, pe care le sustiene numai pentru-cá se me pèrdia, séu póte si pentru cá se scape de plat'a politieloru.“

„Dar' politiele suspecte nu se vedu trecute in registrulu bancii.“

„Ast'a-i o mare gresiéla, din parte-mi... nu mi-o potu esplicá decátu prin faptul, cá in díu'a cându a decursu schimbarea politieloru me aflám in mare agitatiune... exercitám pentru prim'a óra functiunile de loctiitoriu-directoru...“

„Interogatoriulu este incheiatu pentru astadi.“

„Potu se mergu?“

„Da, vei fi recondustu in chili'a d.-t'ale.“

„Nici o sperantia dara!“ esclamá Traianu frecându-si mâunile.

„Ba din contra, ai multa sperantia cá vei scápá preste vre-o trei, patru díle.“

„Perduta, perduta,“ repetá nefericitulu in sine, „domneca, ángerulu meu devine soçi'a altui'a.“

(Va urmá.)

TEOCHAR ALEXI.

Adio.

— Schitia. —

Siedeáu sub teii de lângá isvorulu a càrui ro-potu dulce mèná prin creerii si inim'a lor, echoulu imbetatoriu alu fericiei. Mâunile li-eráu inleştate. Ochii loru càutáu prin crengi radiiele domnediescului sóre. Peptulu ei cresceá la dulcele seu respiru; inim'a lui se înaltá la síoptele ei dulci.

Eráu fericiti. Audiáu cum cresce érb'a, cum síoptesce frundi'a, cum ciripescu paserile. — Ea erá tinera si frumósa. Lumea o cunosceá din ajunsu, cà-ci cându mergeá pe strada, pre toti i robiá cu privirile ei. Tain'a amorului abiá cá-si atinse arip'a de inim'a si sufletulu ei. Femeile o pismuiáu, barbati cadeáu inaintea ei. Dílele vietiei i zimbiáu, si nu cunosceá nici lacrimile nici dorerea. Erá fãrã gânduri, fãrã grigi. Inim'a ei erá frageda, curata si o puternica vietia cuprindeá in hotarele s'ale. Nevinovat'a i erá sèngurulu stapènu. Comori bogate de virtuti, eráu averea ei.... — serman'a Nelli.

Si cumu siedeáu sub teii pletosi, o caprióra nimeri pre o poteca din faci'a isvorului. Sprinten'a, frumós'a, spariós'a si dragalasi'a caprióra i zarí, si zapacita nu sciá încàtrâu se dee. Sari in isvoru. De spaima bietulu animalu remase pironitu pe locu. Ei au saritu spre ea, Nelli o prinse de grumadiu si o sarutá. Tremurá capriór'a. Respirulu ei erá aprópe de asfixie. 'Si umflá odata nãrile tare, scuturá din capu cá-si-cându le-ar' díce adio, si cu o saritura neasceptata se smulse din brãciele loru. O luá pe poteca in susu. Ei o urmãrirã neincetatu, pâna cându apucá in adènculu destisiului.

Erá primavér'a. — Viéti'a erá in codru, in isvórele si tóte ale lui. Miresmele dulci, calauzite de vèjaitulu frundiiloru scoboriáu spre margiunile padurei si de-aco'o luându-si aripi din seinu, treceáu prin câmpia bogata de flori. pe pagistele indesuite cu miriadele insecteloru. Erá asiá de frumósa acésta dí de Maiu.

Prin destisiulu codrului goniáu capriór'a, Nelli cu iubitululu ei. — Fug'a loru inse erá zadarnica, cà-ci timidulu patruvedu apucase in grosulu padurei, de unde nu se mai poteá zarí.

Ei ajunsera la „isvorulu dorului“ unde invitati de muschiulu verde si móle, siedeáu.

— Dulce caprióra, câtu de frumósa, de maiestatica pare figur'a t'a astadi. Rafaelu te-ar' schimbá cu Madon'a lui.

— Da, da, o fi si n'o fi, ... o fi si n'o fi Niculitia.

Elu rupse o crénga de teiu si i-o predá ei. Nelli o primí cu reserva apoi intorcându-se pe alta parte, bufni in rîsu. Niculitia nu observá. Rupse alta crénga si apropiându-se de ea incepú a-i desmierdá cu frundiile ei, frumós'a-i figura a capului. Ea atunci se scolá, pasí spre elu facându-i cu maram'a unu modestu complimentu. — Isvorulu stá pe locu si priviá spre ei. O ninsóre de flori de teiu le acoperiá fruntea, cându Niculitia apropiându-se de Nelli i furá unu sarutat. Ei atunci ametiti de dragoste, plecara pe urm'a capriórei.

Nelli apucá inainte. Niculitia întârdíndu o pierdu din vedere.

In puçina vreme ei se pierdura prin destisu. Abiá târdíu se întèlnira, apucându spre casa. Cându ajunsera in coltiulu stradei, se despartira cu unu „adio.“

II.

A trecutu multa vreme de-atunci. Niculiti'a siedeá intr'o séra lângá ferèstr'a deschisa. Lun'a resariá din adènculu azurului, incungiurata de miliónele de stele.

Abiá murise díu'a. Tacerea erá completa. Nici bórea nu se sèmtiá, nici siopotulu linu si dulce alu meriloru nu se audiá de lângá gémuri. De-odata inse pre ferèstr'a deschisa, intrá o turturica. Niculiti'a o privi cu óre-care frica dulce, si i-se pariá cá paserea din ce in ce capeta o alta figura. De sub aripele ei resariáu tainicu dóne brãcie albe si moi; in giurulu capului o ghirlanda de auru, jucându tu mti de coloru la radiiele lunei. In curèndu, turturica i-se parú preschimbata intr'o gingasia fetióra. Buzele ei tinere si trandafirii, zimbiáu asiá de dulce, ér' carmenulu din obrãzi tremurá sub rîsetele ei. Ochii ei mari si negri se invèrtiáu in orbite cu-o agerime deosebita. In adèncimea loru, lui Niculitia i-se pareá, cá e cuprinsa lumea cu comorile ei de bogatii. Unu velu aibu si curatu cá róu'a, i coperiá intregu trupulu din crescetu pana in talpe. In mân'a ei tiéneá lauri. Leganându-se incetu si dulce pasí spre Niculitia si-i atinse umerulu dreptu cu laurii. Elu atunci tresari. 'Si frecá pleópele cá-si-cându s'ar' fi tredíu din somnulu de veci. I-se pareá cá lumea

se prefăce într'unu punctu, precându elu cu ea luati de unu vântu linu si dulce grabiau spre nemurire.

Dar' într'unu momentu ea disparu pe ferestra, si inaltându-se spre ceriu, in urm'a ei lasă se se vedea o lumina viua, chiar' atunci cându elu avea de gându se-i prinda mân'a, se-i sarute obrazii... si se-i spuna, câtu de multu o iubesc. Printre rëndurile de stele unde s'a ascunsu ea, spatiulu se facu rumenu că jaraticulu. — Niculiti'a sânti o sgduitura puternica in intregulu seu si dupa o pauza scurta esclama: — „Veditute-am „sfânta fetiöra a inchipuiriloru mele. Te-ai scoboritu la mine se-mi spuni multe si se nu te intielegu. Se-mi spuni, că pe urm'a t'a zadarnicu „voiu umblă pamëntulu. Se-mi spuni, că singura „inim'a e stapên'a vietiei, că singuru sufletulu „meu este celu-ce me conduce, — si tu n'ai scitutu, „că eu pré sum slabu a-ti urmă tfe, fetiöra ma- „rita a fantastei, prea suntemu departe unulu de „altulu... Eu cöpilulu suferintieloru, osënditu se „sëntiescu dorerea vëntului, cându umbla pribegu „prin munti, vâi si câmpii, se sëntiu veniuulu „amaru a cântecului mortii Ei, si pe aripile doinei „se-i trimitu dorerile mele in lumea nefintiei. „Tóta avuti'a mea se fia o lyra, tóta mintea si „inim'a mea se jaca in câteva corde. De ce ai „venitu la mine fetiöra poesiei, de ce ai scoboritu din inaltimile t'ale ceresci, in lumea nöstra „de patimi si miserii, in sufletulu si inim'a unui „tëneru cântaretiu? „

„O, poesia! tinereti'a inimei, sufletulu celoru nein- „sufletite, intruparea doreriloru si a sëntiriloru. „O, poesia! ângeru candidu, cu aripi din frëme- „tulu maretiloru codri, cu ochi din perlele isvö- „reloru curate si adënci, cu glasu de auru indum- „nedieitu! de ce te-ai scoboritu in sufletulu meu, „in lumea mea de nimic'a? De ce nu mi te-ai „aretatu in er'a betrânetiei, ori atunci, cându „urechi'a mea ar' fi auditu huruitulu sarbedu si „tristu alu brujiloru de tierfna, ce-oru se se ros- „togölësca odiniöra, pe sicriulu meu? O, poesia, „poesia! câtu de dulce esci, câtu de amara esci!!“

III.

Palida si slaba, abia remasa in vietia Nelli siedeă pe patulu ei de suferintia. Tremurându 'si intiuse spre elu mân'a, ce eră apröpe despoiata de carne, si abia cu mare greutate i rostii câteva siópte de mângaiere. Sënulu ei descrescutu incepu a se redică la respirulu greu si apröpe nadsitu. Ochii ei de o frumsetia clasica, langedi de suferintie si-i întörse pre elu, si-lu privi asiă de cu durere, asiă de cu sete. Câtev'a lacrimi isvorite din adënculu dorerei brazdău obrazii a căroru carmenu 'lu inlocuia simptomele mortiei. Perin'a de sub frumosulu ei capă de-asemena eră uda de lacrimi.

Niculiti'a, lovitu in sufletu de tristulu casu, stă radfmatu de stavil'a patului ei. In vietia lui de pâna atunci, numai asta-data sânti fric'a si

dorerea stapênindu-lu cu deseversire. Prin mintea lui treceău felii si felii de idei.

Nu eră chipu se-si póta retiéné plânsulu. Se întörse si plecă spre ferestra. 'Si usioră dorerea inimei printr'unu sfoiu de lacrimi, a căroru isvoru eră nefericirea ce o ajunsu pe Nelli.

— De ce plângi, Niculitia? O, nu plânge iubitul meu, nu plânge. Mai bine este asiă. Ni-a fostu ursitu se ne despartim in flörea tineretiei. Eu am traitu atât'a, câtu se potu muri. Tu nu ai traitu inca destulu, pentrucă n'ai iubit destulu. Iubirea e vietia cea mai perfecta, cea mai inalta. O clipa de iubire este unu vëcu de ani; si câte clipe au trecut decându eu... Nu mai potü dice nimicu. Tacü napadita de lacrimi.

— De cându tu me iubesci, — reluă Niculitia.

— Da, de cându eu te iubescu... si te iubescu cu unu doru preste mesura, si de doru adese-ori mi se impainginau ochii, mi se sdrobiă inim'a, si plângeam, plângeam de durulu teu. Ea apoi se întörse cu faci'a cătra parete si versă lacrimi.

Lui Niculitia i se sdrobiă inim'a. Sëntia vietia lui lipita de bôl'a ei, si pe nevrute i priuse mân'a apröpe uscata si rece. Mam'a ei atunci intră. I intiuse o lemonada. O beu asiă de cu sete... apoi adormi. —

Trecura döue zile. Eră spre inserate. Niculitia érași veni la ea.

— Ce chipu se vede la capatiulu meu Niculitia draga? — O, ce frumoșă femeia. Velulu ei cu care 'si acopere trupulu, din crescutu pâna in talpe, este asiă de albu, asiă de finu. Ochii ei albastri mari si milosi se pironescu in ochii mei, si mai multu nu se misca. Buzele ei supte, vi-nete-alburii din ce in ce pare că ingalbinescu, 'si pierdü elastici tatea, moru. Ele nu sioptescu nimicu. Niculitia draga, éta cum se apropie de mine, uite cum me prinde in braçiele ei... me duce... me duce... vai cum me duce de lănga tine.

— Linicesce-te, Nelli draga; nu e nimicu, nu e nimeni in odaia; suntemu numai noi singuri.

Elu se apropiă de ea; i netedi fruntea ce ardeă că foculu, si-i departă cu batist'a lui bobii de sudori, ce se ivisera dreptu presemne ale mortiei.

— Nu me lasă Niculitia... ea me duce... me duce de lănga tine.

Lui Niculitia inca i se pareă că vede chipulu. O figura de femeia, alba că zapad'a, rece că mörtea. Elu ameti, cadiu pe stavil'a patului ei si i-se pareă dintr'odata, că acéta femeia le unesco mâ-nile pe veci.

Cându se trezi din ametiela, Nelli esprima unu adio stringëndu-i mân'a. Elu strigă pe mama-s'a, care grabi cu o luminare de cëra...

Lun'a priviă acestu tristu tablou. Prin cren-gile merului de lănga ferestra unu frëmetu duiosu si jalnicu strabatea in casa. Stelele scoboriau par'că lănga ferestra loru.

— „Adio Niculitia“, siopti pentru cea din urma data Nelli, abia cu intielesu. Pleöpele ei cadiura, si dreptu urme din vietia ei curgeău

dóne përaie de lacrimi calde si curate pe obrazi in josa. Ea erá asiá de frumósa in acesta clipa sdrobotóre.

Prin përulu ei auria imprasciatu spre capatâiu, lun'a 'si ascundeá radiele, cându sufletulu ei se inaltá spre ceriu.

Traianu H. Popu.

CALETORIA INPREGIURULU PAMENTULUI in optu-dieci de díle.

Piesa de spectaculu cu cântece, dantiuri, evolutiuni si intrári, in 5 parti si 15 tablouri.

De A. d'Ennery si Jules Verne.

PARTEA IV.

Tabloulu 11.

Pe bordulu vaporului „Henriette.“

(Salonulu vaporului „Henriette“. In drépt'a scar'a (trepte) care duce pe podu. Giuru impregiurulu scenei usile cabineloru. In midiloculu salei o mésa lunga ovala, prin midiloculu carei'a trece catargulu de dindereptu alu corabiei. Impregiurulu mesei scaune, plafonu de sticla, prin care petrunde lumin'a dílei.)

Scen'a I.

Fogg, Archibald, Aond'a, Nemea (siedu impregiurulu mesei la prândiu), *Passepartout* (servece).

Fogg (fórt'e tare): *Passepartout*!

Passep. (care stá îngânduratu radímatu de parete se descépta din visulu seu): *Stapáne!*

Fogg: De diece ori te strigu inzadaru — si tu stai acolo radímatu si nu respundi!?

Passep.: Érta-me, n'am audítu nimicu, — adi par'-cà mi-e capulu tîntuitu.

Aonda: Dar' ce ti-s'a întèmplatu, *Passepartout*?

Archib.: Sciu eu ce-i lipsescu bietului diavolu! (incetu catra *Passep.*): *Banii cei furati!*

Pasep.: Da, *Mr. Corsicanu* scie! Dar' ast'a inca nu e totu! — In momentulu ast'a me gândíam la unu visu fíorosu ce m'a torturatu in nóptea trecuta.

Toti: Unu visu!?

Passep.: O! a fostu grozavu, infricosiatu, tóta nóptea am avutu inaintea ochiloru flacar'a de gazu!

Nemea: Flacar'a de gazn?

Arch.: Care flacara?

Passep.: Flacar'a de gazu, pe care la plecarea nóstra din Londr'a am uitatu se-o stîngu si arde de-atunci in coatululu meu! — In visu am vedíutu facúndu-se flacar'a totu mai mare, — deodata se redicá unu orcanu, — si fiindu-cà eu, nataraulu de mine, am lasátu pre lînga acést'a si feréstr'a deschisa, vèntulu apucá perdelele de muselinu, le redicá in aeru, — ér' ele fluturându in cóce si in colo, atíusera gazulu care ardeá si s'aprinserá in flacari luminóse. Foculu cuprinse mobilele, imbracamíntea de lemn a paretiloru camerei, cas'a intréga, edificiele invecínate, strad'a, apoi totu cartierulu din acést'a parte a orasiului,

— si in fine cându m'am desceptatu, ardeá Londr'a intréga pe cheltuial'a mea!

Fogg: Linisceste-te *Passepartout*, visulu acest'a nu se implinesce!

Passep. (cu indoiala): *Credi?*

Fogg: Unde ar' fi atunci pompierii, déca nu la focu? Foculu 'tu voru stînge. Celu multu camer'a mea se póte preface in carbuni.

Passep.: Pe cheltuial'a mea, — 'mi ajunge si cu atát'a!

Arch.: Ast'feliu de visuri trebue se si-le scóta omulu dinu capu! *Melancoli'a* nu folosese nici-decum.

Passep.: Ai dreptate! (oftéza) 'Mi voiu dá silintí'a.

Fix: (travestítu cá bucatariu intra cu castróne (strachine) pline si le pune pe o masa de lînga parete in drépt'a; colórea négra a Negrului si-a pastratu-o).

Arch.: Dómnelorú! béu in sanatatea domni'avóstra, si speru cà-'mi ve-ti respunde!

Nemea (ciocnesce cu elu): Oh cu placere, *Mr. Corsicanu!*

(*Fix* pune mâncarea pe mésa.)

Arch.: Adeca cu placere nu se póte tocmai díce, càci vinulu e totu asia de miserabilu cá si bucatari'a.

Passep. (intorsu catra *Fix*): *Misielulu* ast'a de *Negru* ne gatesce nisce lâturi de radacini, care si pentru *Hotentoti* inca ar' fi rele!

Arch. (privindu stachinele, ce le-a pusu *Fix* pe mésa): Ce strachina mai e si ast'a? (catra *Fix*) *Jupâne* bucatariu, ce dobitocu ori lighióna ne-ai pusu inainte?

Passep.: *Nó!* *Respunde*, amice *Domingo!*

Fix: Ast'a? *Epure* de casa, *Mass'a!*

Arch.: *Poti jurá* pre ast'a?

Fix: *Bunu epure* de casa din *Kentucky.*

Passep.: Si n'a stigatu „*miau*“ cându i-ai trasu pelea preste urechi?

Fix: „*Miau*“? Oh, nu, ast'a nu pisica, ast'a adeveratu epure de casa!

Passep.: Oh, nu, ast'a epure de casa „*falsu*“ si tu adeveratu otravitoriu.

Fix (la o parte): Pentru voi siarlataniloru, mâncarile mele suntu inca multu prea bune! Dar' rabdare numai, — in *New-York* am primitu deja mandatulu meu de a ve aresta, — si indata ce vomu pune piciorulu pre paméntu englesescu. —

Fogg (catra *Aond'a*): *Dómnelorú!* Scusati déca nu suntu tóte asia cum ar' trebú se fia. La sosirea nóstra in *New-York*, parchebotulu „*Chín'a*“ plecase si pluteá dejá de 24 de óre pe mare si pentru-cá se mergemu inainte, a trebútu se me multiamescu cu acestu vaporu comercialu vechiu, — erá singur'a corabia, care stá gat'a se plece neintárdfatu.

Arch.: Se multiamimu lui *Domnedieu*, cà au mersu tóte asia de iute si bine! La inceputu nu voiá nici-decum capitanulu se ne iá cu elu!

Aond'a: Eu gasescu fórt'e comóda siederea nóstra pe bordulu vaporului „*Henriette*“.

Nemea: *Multiamita* amabilei d.-vóstre in-grijiri! *Mic'a* englesa ce am luat-u cu noi din

New-York cá cameriera, ingrijesce de noi minunatu de bine.

Aonda: Prin urmare se nu ve nelinisciti nici-decum pentru noi! Vomu fi pentru totu-de-a-un'a recunoscatóre, chiar' si capitanului Cormarty, déca ne va scóte la tẽmpu pe uscatu la Liverpool!

Fogg: Durere, nu ne duce la Liverpool!

Arch.: Dar' unde dracu?

Fogg: Suntemu pe drumu spre Bordeaux!

Toti (se redica): Spre Bordeaux?

Fogg (rece): Prin incarcatoriulu corabiei am reusitu se infrangu incapatınarea capitanului si se ne iá cu elu cá caletori, cu tóta codirea lui; cu tóte astea n'am fostu in stare se-lu induplecu a-si schimbá lini'a s'a hotaríta odata. „Henriette“ avea povara pentru Bordeaux, prin urmare merge la Bordeaux.

Arch.: Atunci suntemu pierduti! Cum se ajungemu tocmai la tẽmpu in Londr'a?

Aonda: Si noi suntemu caus'a acestei pierderi de tẽmpu!

Nemea: Ast'a-i grozavu?

Fogg: Vedi bine cá totul a' fi pierdutu, déca n'am avé mijlóce cá totu se inconvoiamu in fine incapatınarea acestui vulpoiu betranu! (bate pung'a cu bani ce o are Passepartout la curea.)

Passep. (in parte): Oh, Domnedieule!

Fix (la o parte): Numai nu te gresi la socotéla!

Fogg: Vomu trebui negresitu se stórcemu cumplitu saculu nostru de bani!

Arch. (la o parte): Vai!, vai!

Fix (rĩdiendu la o parte): Nu va mai fi cu potiutia!

Fogg: Vomu incepe indata tractarile! Veniti, dómnelor! (Fogg dá Aonda braçulu, ér Archibald Nemei, — esu totĩ pe scara.)

Scen'a 2.

Passepartout, Fix.

Passep.: Acum trebuie se afe nenorocirea, cá nu mai exista nici unu mijlocu de scapare!

(Fix rĩde batjocoritoriu.)

Passep.: Ce rĩdi, satana négra?

Fix (se preface spariatu): Domingo nu rĩde, Massa!

Passep. (privindu pung'a s'a de bani): Se te stórcá vré? Ah, esti deja stórsa! Nici o picatura de sãnge nu mai e in vinele t'ale! (intórcé pung'a si aréta cá e góla.)

Fix (in parte rĩde): Ha, ha, ha!

Passep. (furiosu): Érași!

Fix (cu ironia): Oh, nó Mass'a, Domingo nu rĩde, Domingo trista!

Passep.: Nu remãne alt'cev'a de facutu, decãtu se me duc pe podu si se facu o saritura preste capu in mare! (vré se mérga catra scara.)

Fix (in parte, rĩde si 'si fréca mânile): Ha, ha!

Passep. (se ntórcé): De asta data inse nu me vei luá in risu, bestia! (I dá lui Fix o palma si prin acést'a 'si inegresce mân'a. (surprinsu): Ce-i ast'a?

Fix (furiosu): Ha! Misielule! (vrea se se arunce asu-pr'a lui Passepartout, dar' se opresce inaintea lui cu pumnii.)

Passep. (la o parte): Negrului i se iá josu colórea? E cev'a la midilocu!

Fix (furiosu): Ast'a mi-o vei plati, miserabile tu.... ('si iá de séma si se opresce din vorba.)

Passep. (la o parte): Ba inca póte si vorbi de-odata cá unu albu!

Fix (érası cá Negru): Sermanu negru nu bate, alt'feliu Domingo si elu bate!

Passep. (la o parte): Aha, acum ar' vrea se 'si reia éra-si rolulu seu de arapu! Na, ascépta numai: (tare): Domingo, iubite amice, érta-mi violenti'a mea!

Fix (i intórcé spatele): Oh nu, nu ne-amu ramasitu asia! (in dialectulu negrilor): Oh nó, Domingo vrea are mai multu.

Passep.: Vomu spalá éra-si de pe obrazu ofens'a! (Inmóie unu servetu in apa curata.)

Fix (in faci'a scenei intorsu, bate din pecioru): Oh yes! (la o parte): Voiu pune se-lu inchida pe misielulu cá pe tainitoriu de hoti!

Passep.: Vedu eu bine, cá nu poti lasá se siéda ofens'a pe obrazulu teu!

Fix (bate din petióre): No, no, no, no!

Passep.: Atunci viao'ncóce, tẽneru betranu! (arunca servetulu udu preste capulu lui Fix si-i fréca faci'a.)

Fix (aperandu-se): Te duci omu de nimic'a ce esti! Lasa-me....

Passep.: Mai anfãiu trebuie se-ti spalú palm'a de pe obrazu!

Fix: Miserabile!

Passep. (arunca la o parte servetulu, tiene cu amendóue manile capulu lui Fix cu faci'a spre elu) Ha! ('lu mesura bine cu privirea): Spionulu politienescu!

Fix (obrasnicu): Hei, da, eu sunt! Mai de parte ce vréi?

Passep.: Ce vréu? Ast'a o vei aflá indata, tinere! (i pune pedeca, 'lu trantesce la pamẽntu si inge-nunchia pe peptulu lui): Josu cu besti'a! Pe locu se-mi dai banii!

Fix (incercandu se se redice): Ast'a n'o voiu face!

Passep.: Banii mei, 'ti dũcu!

Fix: Mai bine moru!

Passep. (i pune pistolu 'n peptu): Hei bine, fia, — unu — doi....

Fix (desperatu): Stài! — Éta-i, ia-i! (i dá unu pachetu de bancnote)

Passep.: Asti'a inca nu suntu toti! — Unu...

Fix (i mai dá bancnote): Stai! — Éta restulu!

Passep.: Minti! — unu — doi....

Fix (i mai dá restulu): Atunci ia-i si pe-aces-ti'a — si fii blastematu! (i dá cea mai din urma bancnota si cade obositu pe spate.)

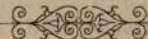
Passep. (privesce pe rẽndu pachetele si se redica): Asia 'mi place si mie! Tóte suntu in ordine si in buna stare! — Acum esti liberu, domnule si am onóre a me recomandá!

Fix: Ne vomu intelni, tu lacheu alu unui telhariu — si tu insu-ti telhariu!

Passep. (face cá si cumu ar' suná unu clopotielu): Clinglingling! — Jóne, luminéza-i domnului se ésa pe usia afara!

Fix (amenintiandu): Ne vomu intẽlnei! (ese.)

(Va urmá.)

DIVERSE

Cronica. — Scóla romana de fetitie in Clusiu. Lips'a unei scóle române de fetitie in Clusiu a indemnatu pre mic'a inteligintia romana de aici a încercá tóte modalitatile pentru de-a aduná mijlócele materiali necesaria spre infientiarea, ajustarea si sustinerea unei asemene scóle. Si déca pâna astadi nu si-a ajunsu inca scopulu: are totusiu mangaierea sufletésca ca din parte-si a facutu totu posibilulu si cá spriginita de publiculu celu mare este cu câtiv'a pasi mai aprópe de tiént'a nisuintieloru s'ale — dispunêndu astadi de unu capitalu frumusielu, care din anu in anu cresce si sporesce. — Totu spre acestu scopu va arangiá si in decursulu carnavalulu acestui'a unu „*Concertu impreunatu cu dansu*“ in 8 Martie st. n., — la care invita pre intrég'a inteligint'i'a româna de pretotindenea, rogându-o inca se benevoiesca a contribufi cu denariulu seu la sporirea fondulu scólei de fetitie intentionate a se infientiá in Clusiu, cá ast'feliu ace'a se se póta cu atátu mai curundu deschide in folosulu tenerei generatiune — a fiótorioru soçii, mame si femeii române.

Redactiunea acestei fôie inca primesce cu multiamita contribuirile spre acestu scopu si cuitandule publice le va inaintá la destinatiunea lor.

O cestiune lamurita — cu care inse nu suntu toti in curatu. In acestu restempu alu numeróseloru *petreceri filantropice* credemu cá nu e fara interesu a ne lamurí cu privire la o cestiune cu care nu suntu toti in curatu. E verb'a de banii ce incurgu cá *suprasolviri* si *contribuiri* la comitetele ce arangiaza *petreceri filantropice*. Noi cugetamu cestiunea acést'a a fi fôrte lamurita. Anume, tóte petrecerile acestea se arangiaza spre unu anumitu scopu culturalu ori umanitaru; si acestu scopu 'lu au in vedere toti cei ce 'si rescumpera biletulu cu unu pretiu mai mare decâtu celu fixatu cá pretiu-de-intrare, precum si acei'a cari fâra de-a avé gândulu se participe la petrecere trimitu sume mai mari ori mai mici la adres'a comitetului, — priu urmare numai spre acestu scopu se si potu intrebuintiá sumele incurse ast'feliu. Séu cá se vorbimu si mai lamuritu: totu ce platesce carev'a participante la petrecere preste pretiulu de intrare precum si totu ce incurge din afora, adeca dela neparticipanti la petrecere, are de a se intrebuintiá spre scopulu spre care s'a arangiatu petrecerea. — Eventualulu defíctu cade totu-de-a-un'a in sarcin'a comitetului arangiatoriu, care inainte de-a arangiá cev'a petrecere trebuie se-si traga bene-sém'a cá ôre din pretiulu de intrare incurgêndu dela publiculu la care póte contá cu ôre-care securitate pótevá acoperí spesele petrecerei; si numai déca speréza acést'a — se mérga in jocu. — Alt'mintrea purcediendu — se insiela acei'a cari contribuie in credint'i'a de-a inaintá unu scopu

culturalu ori umanitaru; cá-ci noi baremi nu credemu se se afle nici unu omu atátu de filantropu cá se succurga cu cotribuiri ori suprasolviri spre a platí sal'a de jocu, musicanti etc. pentru-cá la câtiv'a individi li s'a facutu de jocu.

O nóua reuniune culturala a femeiloru romane. Apelu. — Ajuta-te si Domnedieu te va ajutá!

Multa hula si ocará au pusu pe noi reuvoitorii neamului nostru, cá se ne infacisíese lumei cá pre nisce venituri barbare si fapturi necioplite; femeia româna insa a remasu totu-de-a-un'a neatinsa de defaimarile lor. Strainii cercându a inegri partea barbatésca, n'au gasitu decâtu cuvinte de lauda pentru femeia. Frumuseti'a, talentulu, sírguintia, trezvia si alipirea de vatr'a stamosiésca a femeii române au fostu totu-de-a-un'a obiectulu de admirare pentru toti, câtu au staruitu se ne cúnosca. Ba mai multu. Românc'a-nora, carea intrându in famili'a straina a barbatului a romanisatu tóta cas'a, astadi a devenitu proverbiala.

Dela Lucreti'a lui Collatinus, Corneli'a Grachiloru si Plotin'a lui Traianu pâna la mam'a lui Stefanu celu Mare si pâna la tieranc'a din colib'a de astadi, românc'a cá Roman'a a fostu pavez'a gintei, mândri'a natiunei nóstre. In poterea vértutiloru ei inascute, femeia româna ni-a pas-tratu pâna astadi limb'a si caracterulu nostru nationalu.

Pâna astadi dá. Dar' ce va fi de-aci inainte? Ce viitoriu se aréta generatiuniloru nóue? Ôre frumseti'a, talentulu, sírguinti'a, trezvi'a si chiar' neclintita alipire de tradiuniile strabune, suntu acestea de-ajunsu de-a portá si mai departe lupt'a cea grea, lupt'a cea mai nóua contra mojernelelor porniri, ce tindu a ne despoia de caracterulu geneticu alu parintiloru nostri?

Nu!

Acestea nu suntu decâtu insusiri nobile, cu cari se nasce femeia romana, gratie sangelui seu de vitia alésa. Insusirile inascute insa, lasate in voia loru atunci, candu puternice aparate suntu puse in lucrare pentru a le alterá, usioru potu degenerá.

Femeia romana are trebuintia de instructiune. Acést'a instructiune are se fie in consonantia cu insusirile ei, se desvólte ér' nu se vicieze vértutile strabune. Ultoiu bunu nu e decatu acell'a, care se asimiléza sangelui, ér' nu-lu inveninéza.

Noi toti pre cati Ddiu ne-a binecuventatu cu mla-ditie familiare, cuprinsi suntemu de grija, candu ne gândimu la viitorulu fetitiiloru nóstre, — déca impregiurarile de astadi nu s'ar' schimbá. — Unic'a mangaiere in acestea tómpuri grele jace in vitalitatea némului nostru, in firea s'a rãbdurie si nici odata desperata, ér' cu deosebire in nemarginit'a darnicie a romanului de câte-ori e se apere limb'a s'a si caracterulu seu romanesc.

De acesteia idei si sêntimentu conduse, femeile romane din Oraviti'a — éra-si femeia — au luat in mana causa intemeierei unui institutu romanu de crescere pentru fete, o idea carea de cativ'a ani se agitéza in poporulu nostru din tienutul acést'a, si carea isvoresce din adêncu sêmti't'a necesitate ce dílnicu bate la inim'a fie-carui parinte de familie. — La o conferintia ce s'a tienutu in sal'a casinei romane de-aici, adunatu-s'a inteligint'i'a nóstra de ambele secse in numeru aprópe completu. Aici s'a luat hotarirea unanima cá se se infintieze o reuniune de femei romane, a carei scopu maretiu se fie: intemeierea unui institutu romanu pentru crescerea feteloru. Ast'feliu amu credintu mai usioru si mai curêndu a ne poté vedé visulu cu ochii, bine sciundu cá nime altulu cá femeia are farmeculu, de-a deschide inimele la ori-ce facta sublima. Ér' de alta parte amu doritu cá in cadrulu unei reunitiuni, se li se deschida femeiloru nóstre unu campu mai largu de activitate, ce cu dreptu cuvêntu compete acestui factoru insemnatu in viét'i'a sociala.

Toti intr'unu gându si o inima amu constatatu nu numai necesitatea, ci si posibilitatea realizarei scopului nostru generalu.

Din acésta conferintia subscrisii alesi fiindu cá comitetu provisoru, am fostu insarcinati cu indeplinirea lucrãriloru preparatóre.

Venim deci cu respectulu cuvenitu si cu iubire caldúrosa a rogá pre totu romanulu, femeia si barbatu, care se intereséza de scopulu indicatu, se binevoiésca a se inserie in list'a nóstra cu propusulu hotaritu de-a se face membru alu „Reuniunei femúloru romane din Oraviti'a.“

Din conferinti'a comitetului provisoriu tienuta in Oraviti'a-Montana, 3/15 Ianuarie 1888.

An'a Mangiuc'a presidenta, Dr. G. Vu'á secretariu. Membrii comitetului: Mari'a Ghidiu, Letiti'a Lep'a, Anastasia Bistreanu, Livia Vuia, — Andreiu Ghidiu, Jonu Bistreanu, Sim. Mangiuc'a, Ilie Traila, Jonu Lep'a.

Balu filantropicu in Blasiu. In sér'a dilei de Trei Santi a. c. s'a arangiatu in Blasiu, prin profesorii dela Institutele locali, unu balu filantropicu in folosulu „fondului pentru ajutorarea studentiloru miseri in casu de morbu.“ Acest'a este de regula celu mai frumosu si mai cercetatu balu românescu din Blasiu acumu mai bine de 25 ani, decându s'a infintiatu fondulu umanitaru, in folosulu carú'a se arangieza. — Cu multa bucuria trebuie se constatam, cumcá si de asta-data balulu a fostu fórté bine cercetatu si animatu, si a sporitu fondulu cu o suma de preste 200 fl. v. a. — Petrecerea a tienutu pâna in diori de di. In pausa s'a jocalu „Romanulu“ si „Batut'a“ de 12 tineri. Dintre gentilele dómne si domnióre, cari au participatu la acésta petrecere, fugitive mi-am insemnatu pre Onorabilele Dómne: Brendusianu, Ciato, Bianu, Turcu, Munteanu, Uilacanu, Ariesianu, Gram'a, Papiu, Deacu, Ungureanu, Negrutiu, Vlas'a, Boeriu, Popu, — si pre Domniórele: Bianu, sororile Brendusianu, Vancea, sororile Ciato, Campianu, Albini, Ordace, Vladu. — Au mai fostu o multime de frumseti române, dar'... cufundatu in vultórea jocului nu mi-a ajunsu timpulu a le insemná pre tóte.

Hymen. Dr. Emil Fekete Negrutiu medicu in Clusiu, s'a fidantiatu in 14 l. c. cu nepót'a Redactorului acestei fóie *Otili'a Puscaru*, fiic'a protopopului-parochu a Betleanului Grigorie Puscaru.

Darnici'a Regelui Romaniei. Déca generositatea este unulu din atributele caracteristice ale M. S. Regelui României, modesti'a S'a intrece liberalitatea S'a pâna in punctulu de a-o ascunde in ochii lumiei. Se scie intr'adeveru, cá Suveranulu României dotéza cu cheltuial'a S'a multe comune rurale cu scoli si cu béserici, cá inaltele S'ale bine-faceri oculte se intindu la multe veduve, la multe orfeline, la multa lume scapatata. Asiá in anulu trecutulu list'a civila a Regelui si veniturile Domeniului Coronei au datu cá venituri 1.985.185 fr. contr'a 2.087.895 franci cheltueli. — In anulu curentu bugetulu cheltueliloru trece cu 239.350 fr. 60 bani pe acel'a alu venituriloru. Ast'felu dintr'unu bugetu mai micu de 2 milióne, Suveranulu prelevá 400.000 franci pentru acte de bine-facere, burse, pensuni si subventiuni acordate la scoli séu la béserici, plus 230.000 pentru Sinai'a si 180.000 franci pentru terminarea lucrariloru castelului Pelesiu.

Institutu tipograficu rom. in Orastie voru se infintieze Români din Orastie si giuru. Institutulu acest'a va incepe cu unu capitalu de 5000 floreni impartitu in 200 actii á 25 fl. De-odata cu inactivarea institutului se va deschide si o li-

braria si se va infintia si o fóia romana locala. — Celu mai stralucitu succesu!

Romanii din Crai-Doroltiu — comit. Satmaru — si-au propusu a-si infintia o *biblioteca populara* spre stérnirea si nutrirea gustului de cetitu a adultiloru sciutori de carte. Neajungându-le inse mijlócele materiali a-si realisa acestu propusu, róga pre toti români cá se le succurga cu obolulu lor, precum si pre auctorii si editorii de carti si scrieri române cá se le gratifice câte unu esemplariu din opurile lor. — Recomendându si din partene benevoitórei atentiune a publicului românu acésta cerere a lor, insemnamu cá ofertele de bani suntu a se trimite la adres'a dlui Georgiu Stanciu preside si cassariu prov.; ér' cartile la adres'a dlui Alesandru Nemetu noc. si bibliotecariu prov. — in Király Darócz.

Diuaristicu. — Numerulu festivu alu „Gazetei Transilvaniei“ a fostu o ideia pre cátu de fericita pre atátu si de norocosu executata. — Chiar' si adjustarea esterna frumósa si bogata ni indica progresulu facutu in acestu diumetate de seculu. Éra cuprinsulu numerului festivu arata imbucuratoriulu sporiu dobanditu. — Pre lânga nimerit'a precuventare din pén'a redactorului respundietoriu de acum alu „Gazetei Transilvaniei“ s'au mai tiparitu facsimilele numerului antáiu din 1 Ianuaru 1838 alu „Fóiei literare“ si alu nrului 1 din 12 Martie 1838 alu „Gazetei de Transilvania“. Numai de cátu urméza apoi nimerit'a fotografia a dlui Georgie Baritiu si o reprivire, scrisa de maestr'a péna a densului, cá intemeiatoriulu fóiei iubilare: „Din trecutulu Gazetei, 1838 — 1850“ — Lânga facsimilulu nrului 1 din 1 Jan. 1887 alu „Gaz. Tr.“ se gasesce fotografi'a repausatului Jacobu Muresianu siedindu si cetindu fóia „Adeverulu“. Din pén'a lui s'a publicatu „Din trecutulu Gazetei. 1850 — 1878“, precum si unele din „Insemnarile sale memoriale“. — A trei'a decóre a nrului festivu este portretulu nemoritoriului Andreiu Muresianu si facsimilulu numerului 25 din 1858 a „Fóiei pentru miute, iuma si literatura“ cuprindiendu pre pagin'a prima „Resunetulu.“ — Cupriusulu cronicariu apoi se incheia cu articulu-programu din nrulu 1 de la 17 Jan. 1878, cându luá redactiunea fóiei dlu Dr. Aurelu Muresianu. — Dupa acestea se insira productiunile in prosa si poesia a singuraticiloru colaboratori séu aderinti in viétia ai fóiei iubilare. Intre cari gasimu pre Michailu Cogalniceanu, B. P. Haşdeu, Vincentiu Babesiu, Titu Maiorescu, Aronu si Beniaminu Densusianu, Odobescu, Dr. Aug Laurianu, Dr. Ioanu Ratiu, Dr. Cordescu, P. Dulfu, Petra-Petrescu, V. Gr. Borgovanu, Gr. H. Grandea, I. T. Mer'a, Iuliu I. Roşca, Sevasti'a Muresianu-Davidescu, Iosifu Vulcanu, Iacobu Muresianu, G. Simu, St. Emilianu, Stefanu N. Bobancu, Teofila Francu, Traianu H. Popu, Gregoriu Maioru, I. Dariu s. a. Amu dori cá acestu numeru, care intinde o lectura atátu de bogata, frumósa si instructiva, se nu lipsésca de pre més'a nici unui românu sciutori de carte.

Ce trebuie se descopere declaratiunea de amoru?

GLUME.

Lui Damaschinu. Toti suntemu intr'o parere:
Se conjuga a bea, bere;
Singuru numai Damaschinu
Scie verbulu: a bea... vinu!

Lumea 'ntr'ega chiar' se fie
Pentru hydroterapie,
N'o se-si lese Damaschinu
Terapi'a lui cu vinu.

Eleviloru lui. Pentru voi, copii, asiu vré
Cá pe lume s'aveti parte
Se 'nvetiati cátu scie-a bé
Si se beti cátu scie carte.

Unui ratacitu. In cercu 'n care te 'nvértesci
Ai noima de prisosu;
Nenorocirea numai e
Cá cercu-i viciosu.

Unui optimistu. Cum se nu le vedi pe tóte
Num'a 'n bine si 'n frumusu,
Cádu 'su trebile pe fačia
Cá ti-su crierii 'ntorsi pe dosu.

Unui prietinu. Te-ai inaltiatu atátu de susu
Iubitulu meu amicu,
Incátu se nu te miri cá-mi pari
De josu... atátu de micu.

Cotrolorii. Cotrolorii 'n tóta diu'a
Controléza directorii,
Inse nu vedu cine óre
Controléza cotrolorii.

C. A. Cuza.

'Si cunósce muşterii.

e moriu cu tene, se me sférsiescu, —
Se véda lumea, cá te iubescu.
— Lasa, lása cu acestea, cá le-am auditu prea adeseori
in viétia. — Cátu proventu ai?

Cocieriulu: — Josu strengariloru! Destui am in cocia.